

Vlaams
Parlement

ingediend op **319** (2019-2020) – Nr. 1
19 mei (2019-2020)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme uitgebracht door Karl Vanlouwe

over de aanpak van de coronacrisis
in het buitenlands beleid

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneekhout;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting door minister-president Jan Jambon	4
1.1.	Europese unie	4
1.2.	Brexitonderhandelingen	6
1.3.	Exportbeperkingen op medisch materiaal en de vier vrijheden	7
1.4.	Grondrechten	8
1.5.	Verdeling Europese coronamiddelen	8
1.6.	Wereldgezondheidsorganisatie en de rol van China	9
1.7.	Rol van de algemeen afgevaardigden in het buitenland	10
1.8.	FIT	12
1.9.	Opportunities	12
1.10.	Ondersteuning voor internationaal ondernemen	13
1.11.	Impact op de buitenlandse handel	13
1.12.	Extra Vlaamse steunmaatregelen	14
1.13.	Impact eerste kwartaal 2020	14
1.14.	Worstcasescenario	15
1.15.	Geannuleerde handelsmissies	15
1.16.	Expo 2020	16
1.17.	Export	16
1.18.	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	17
1.19.	Humanitaire verantwoordelijkheid en samenwerking met partnerlanden in Zuidelijk Afrika	18
1.20.	Niet-begeleide minderjarigen in Griekse vluchtelingenkampen	20
1.21.	Steun aan en uit het buitenland	20
1.22.	Mondmaskers	20
1.23.	Internationaal imago van Vlaanderen	21
1.24.	Contacten met buurregio's en openen van de grenzen	22
1.25.	Repatriëring	22
1.26.	Desinformatie vanuit Rusland	22
2.	Aanvullende vragen van de leden en repliek van de minister-president	23
2.1.	Interventie van Orry Van de Wauwer	23
2.2.	Interventie van Annick Lambrecht	23
2.3.	Interventie van Karl Vanlouwe	23
2.4.	Interventie van Johan Deckmyn	24
2.5.	Interventie van Emmily Talpe	24
2.6.	Interventie van Jeremie Vaneekhout	24
2.7.	Interventie van Karin Brouwers	25
2.8.	Repliek van minister-president Jan Jambon	25
	Gebruikte afkortingen	27
	Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme hield op 28 april 2020 een gedachtewisseling met minister-president Jan Jambon over de impact van de coronacrisis op het buitenlands beleid. Ter voorbereiding werd aan de leden gevraagd hun vragen vooraf door te geven. Deze werden door de minister-president vervolgens per thema beantwoord. Hij bezorgde ook een tijdslijn met de acties van de WHO die terug te vinden is op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Tijdens de vergadering waren alleen de commissievoorzitter en commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

1. Toelichting door minister-president Jan Jambon

1.1. Europese Unie

Minister-president *Jambon* start met de vragen over de Europese initiatieven om de coronacrisis in te dijken. De Europese Commissie heeft inderdaad een Coronavirus Response Team in het leven geroepen, voor de politieke coördinatie van de commissarissen die het meest bij de crisis betrokken zijn.

Daarnaast is het mechanisme voor crisiscoördinatie van de Commissie geactiveerd. Men komt regelmatig samen om het werk van de betrokken afdelingen en diensten van de Commissie en van de EU-agentschappen af te stemmen.

De lidstaten – en dus ook Vlaanderen – zijn bij de werkzaamheden op de eerste plaats betrokken via de Raad van de Europese Unie. Op dat niveau is de geïntegreerde EU-regeling Politieke Crisisrespons (IPCR) geactiveerd, die een snelle en gecoördineerde politieke besluitvorming op EU-niveau moet ondersteunen.

Het IPCR-mechanisme ondersteunt het voorzitterschap van de Raad (momenteel uitgeoefend door Kroatië en vanaf juli door Duitsland), het Comité van permanente vertegenwoordigers van de lidstaten bij de Europese Unie (Coreper) en de raadsformaties om de informatie-uitwisseling te stroomlijnen, de samenwerking te vergemakkelijken en de crisisrespons op politiek niveau te coördineren.

De minister-president benadrukt dat onze diplomatieke vertegenwoordiger bij de EU en zijn team een zeer actieve rol spelen. Zij zijn onder meer betrokken bij het opvolgen van de IPCR. Onze vertegenwoordiging bij de EU speelt ook een centrale rol in het samenbrengen en doorgeven van informatie uit de Europese instellingen naar het Vlaamse beleidsniveau en omgekeerd. Zij staat daarvoor permanent in contact met de ruim twintig Vlaamse vakattachés en met de andere diplomatieke vertegenwoordigers van Vlaanderen in het buitenland. Onze vertegenwoordiger bij de EU neemt ook deel aan het overleg in de werkgroep Grensovergangen binnen het federale crisiscentrum, die problemen door de beperkingen van het grensverkeer inventariseert en aanbevelingen formuleert.

Zijn regering verwelkomt de financieringsinstrumenten om de economische en medische gevolgen van de coronacrisis in de EU in te perken. Die initiatieven zijn noodzakelijk om de klap op Europees niveau op te vangen. Belangrijk bij de verdere uitrol is evenwel dat de middelen worden ingezet waar ze het hardst nodig zijn en dat er snel geschakeld kan worden.

De Europese Investeringsbank (EIB) verschaft speciale garantieregelingen, liquiditeitslijnen en speciale programma's aan banken. Op die manier kunnen zij overbruggingskredieten, aflossingsvrijstellingen en andere maatregelen aanbieden om

bedrijven (zowel kmo's als midcaps) voldoende liquiditeit en werkkapitaal te garanderen. Zelf heeft minister-president Jambon het initiatief genomen om binnen de Vlaamse Regering een taskforce op te richten die de verschillende actoren samenbrengt om maximaal de Europese opportuniteiten te benutten. Omdat de crisis nog altijd aan de gang is en de economische impact blijft evolueren, zullen de mogelijkheden binnen de financiële instrumenten van de EIB in de zeer nabije toekomst verder worden opgevolgd.

De Europese leiders wilden vooral een positieve boodschap geven over hun visie op het exit- en herstelplan. Zij bieden een duidelijke taakstelling aan de Commissie om snel concrete voorstellen te lanceren voor een aangepast meerjarig financieel kader 2021-2027 (MFK), alsook een plan voor het economische herstel van de EU. De Europese Raad van afgelopen week leverde voorlopig weinig nieuws op. Moeilijkere discussies over de modaliteiten, maar vooral ook over de financiering van de Europese relance volgen zonder twijfel nog in de komende weken en maanden.

De roadmap voor het herstel focust op vier actieterreinen: de interne markt met de groene en digitale transitie, en belangrijke aandacht voor strategische autonomie; een investeringsinitiatief, dat zal bestaan uit een gewijzigd MFK-voorstel en een nieuw Recovery Fund; een extern beleid met accent op multilateralisme, nabuurschap en Afrika; en een institutioneel onderdeel met focus op samenwerking.

De verspreiding van het coronavirus stopt niet aan de nationale grenzen en ook de economische impact zal zich in heel Europa laten gevoelen. Er is dus zeker een belangrijke rol voor de EU weggelegd in deze crisis. Niettemin blijven voor de Vlaamse Regering de principes van subsidiariteit en soevereiniteit belangrijk. De EU moet vooral een rol spelen waar ze een duidelijke meerwaarde kan bieden.

Tegelijk moeten we waakzaam zijn voor precedentes. Uitzonderlijke situaties vragen soms om uitzonderlijke maatregelen, maar voor de Vlaamse Regering moet solidariteit altijd hand in hand gaan met verantwoordelijkheid. De minister-president kijkt uit naar het nieuwe voorstel dat de Commissie zal presenteren begin mei, met een concrete invulling van het herziene meerjarige budget en voorstellen inzake het herstelfonds, dat gelinkt is aan het Europese budget. Het is op dit moment nog te vroeg om de rechtstreekse impact te evalueren, maar zijn diensten volgen de ontwikkelingen op Europees niveau van nabij. Hij verzekert dat de Vlaamse belangen inzake het herstelbeleid en het bredere Europese budget tijdens het verdere verloop van de onderhandelingen altijd verdedigd zullen worden.

Specifiek over het MFK was er een vraag van Vlaams Belang over meer inkomsten voor de EU. Volgens de Vlaamse Regering moet het bruto nationaal inkomen van lidstaten de belangrijkste inkomstenbron van het Europese budget blijven. De minister-president voegt toe dat nieuwe eigen inkomsten voor de EU eventueel bestudeerd kunnen worden indien er duidelijke, becijferde en evenwichtige voorstellen zijn. Zij mogen echter niet leiden tot een hogere belastingdruk voor de Vlaamse burgers. Het voorstel van de Commissie uit 2018 over de bijdrage op basis van niet-gerecycleerde kunststofverpakkingen als nieuwe inkomstenbron kan gesteund worden als dat dus niet leidt tot een hogere belastingdruk voor de Vlaamse burger.

In antwoord op de vraag van CD&V over een noodfonds toerisme, gesuggereerd door zijn collega voor Toerisme minister Demir, garandeert minister-president Jambon dat Vlaanderen met een open blik zal kijken naar de voorstellen van de Europese Commissie inzake het toekomstige herstelfonds en het Meerjarig Financieel Kader, want de toeristische sector wordt zeer hard getroffen door de coronacrisis.

Twee collega's, van de fracties van sp.a en N-VA, hebben melding gemaakt van de Deense brief om de Green Deal centraal stellen in het economische herstelbeleid post corona. Die brief werd ondertekend door 17 lidstaten, waaronder onze noordelijke burens in Nederland en Scandinavië. De Vlaamse Regering ziet de digitale en duurzame transitie als leidend principe voor een toekomstgericht herstel van de EU. Zij heeft echter nog heel wat bedenkingen bij de Europese Green Deal zoals voorgesteld door de Europese Commissie. Die kwamen ook duidelijk aan bod in de Vlaamse visienota, die gepubliceerd werd in februari. Op grond daarvan kan de Vlaamse Regering de brief, die de Green Deal zoals voorgesteld door de Commissie centraal zet, niet ondersteunen.

1.2. Brexitonderhandelingen

Minister-president Jambon herhaalt dat in de huidige fase de onderhandelingen plaatsvinden tussen de Europese Unie, onder leiding van Michel Barnier, en het onderhandelingsteam van David Frost aan de kant van het Verenigd Koninkrijk. De Europese lidstaten hebben, zoals ook het geval is bij andere onderhandelingen waar de EU als geheel akkoorden sluit over handel, een mandaat gegeven aan de Commissie om te onderhandelen. Die koppelt op haar beurt regelmatig terug naar de lidstaten.

De onderhandelingen hebben enkele weken vertraging opgelopen door de COVID-19-voorzorgsmaatregelen en de quarantaine van beide hoofdonderhandelaars. Leden van het Britse onderhandelingsteam zijn ook ingezet om de coronacrisis in het Verenigd Koninkrijk aan te pakken. De vertraging en de reeds krappe timing met deadline van eind dit jaar bemoeilijken het proces. Op inhoudelijk vlak verlopen de onderhandelingen nu louter via videoconferenties, wat een diepgaande discussie niet vergemakkelijkt in vergelijking met fysieke gesprekken.

Volgens de minister-president is het moeilijk om op dit moment te speculeren of men al dan niet tot een akkoord zal komen. Een belangrijke beslissing wordt ongetwijfeld die over de verlenging van de transitieperiode. Tegen eind juni zal daarover meer duidelijkheid bestaan. Aan Europese en Vlaamse zijde zou men een Britse vraag tot verlenging ernstig in overweging nemen gezien de uitzonderlijke omstandigheden, maar de Britse regering heeft in dit stadium duidelijk aangegeven geen verlenging te zoeken van de transitieperiode. Indien beide partijen geen overeenstemming vinden over deze verlenging voor eind juni, zullen de onderhandelaars alle zeilen moeten bijzetten om tijdig een akkoord te vinden en zo een no-deal te vermijden.

Een aantal thema's zoals visserij, het gelijke speelveld en de governance binnen het akkoord (waarbij de EU pleit voor één kader voor het gehele akkoord met een rol voor het Europese Hof van Justitie, en het VK voor verschillende handhavingskaders voor de verschillende onderdelen zonder inmenging van het EU-Hof) blijven gevoelig liggen. Een goed akkoord voor de Vlaamse visserijsector is een belangrijke prioriteit voor de regering en dat signaal wordt stevast gegeven aan het EU-onderhandelingsteam. Daarnaast moet natuurlijk ook gewaakt worden over onze belangen op middellange termijn. De Vlaamse Regering vraagt daarom garanties aan het VK om het gelijke speelveld te bewaren. In die optiek is het eveneens belangrijk om te evolueren naar één overzichtelijk en coherent akkoord dat op adequate wijze toezicht en handhaving kan verzekeren.

Voorlopig is er weinig vooruitgang geboekt over deze gevoelige thema's. De beslissing van de Britse regering om haar onderhandelingsteksten enkel te delen met de Europese Commissie en niet met de lidstaten, zorgt ervoor dat Vlaanderen zelf geen gedetailleerde analyse kan maken van de Britse voorstellen. Voor de geïnteresseerden zijn de Europese onderhandelingsteksten wel online terug te vinden.

De Vlaamse Regering is in ieder geval van nabij betrokken bij de volgende rondes van de EU-VK-onderhandelingen. Zijn diensten blijven dat nauw opvolgen de komende maanden en waar nodig de Vlaamse belangen verdedigen conform de brexitvisienota van de Vlaamse Regering. De Vlaamse aandachtspunten worden naar voren geschoven in de federale overlegstructuren, waardoor ze meegenomen worden in het Belgische standpunt binnen de Raad van de EU. De Europese Commissie koppelt regelmatig terug over het verloop van de onderhandelingen naar de lidstaten in de werkgroep, en de Vlaamse Regering heeft inzage in de verslagen van de federale vertegenwoordiger daarin. Verder zijn er ook frequente rechtstreekse bilaterale contacten met de Europese instellingen.

De kans dat we naar een no-deal gaan, bestaat jammer genoeg nog altijd, waar schuwt de spreker. Men heeft de pessimistische en verontwaardigde commentaar na de tweede onderhandelingsronde gelezen van Europees onderhandelaar Barnier. De voorbije weken hebben beide partijen duiding gegeven bij hun respectievelijke posities. Het is nu belangrijk dat men snel vooruitgang boekt en moeilijke thema's niet uit de weg gaat. In dit stadium is het moeilijk om daar een concrete inschatting van te geven, maar het valt inderdaad te verwachten dat een aantal specifieke sectoren zwaar getroffen zullen worden door zowel corona als brexit. Naast de logistieke sector zal dit mogelijk het geval zijn voor (agro)voeding, textiel, automobiel en chemie en farma.

De Vlaamse Regering heeft eerder al bijkomende maatregelen aangekondigd in haar brexitactieplan. Die blijven onverkort van toepassing, en de diensten van Flanders Investment & Trade en het Vlaams Agentschap Innoveren & Ondernemen blijven beschikbaar voor vragen van bedrijven. Zodra er meer duidelijkheid is over de al dan niet verlenging van de transitieperiode, wordt geëvalueerd of nieuwe maatregelen aan de orde zijn over de no-dealvoorbereiding. In tussentijd volgen zijn diensten het dossier van nabij.

De deadline van eind juni heeft enkel betrekking op de vraag of er beslist zal worden over een verlenging van de transitieperiode. Indien er niet wordt beslist tot een verlenging moeten beide partijen tot een akkoord komen voor eind dit jaar om een no-deal te vermijden.

De principes die Vlaanderen naar voren heeft geschoven in zijn visienota over de EU-VK-onderhandelingen blijven onverminderd gelden. De coronacrisis verhoogt natuurlijk wel de economische inzet van de onderhandelingen. De EU-uitgangspunten blijven gebaseerd op het Europees onderhandelingsmandaat. Dat wijzigt niet.

1.3. Exportbeperkingen op medisch materiaal en de vier vrijheden

Vervolgens gaat minister-president Jambon in op de vraag van N-VA over bepaalde lidstaten die tijdens deze crisis exportbeperkingen op medisch materiaal binnen de Europese interne markt hebben toegepast, en over de vier vrijheden.

Om de voorraad van persoonlijke beschermingsuitrusting binnen de EU te waarborgen, stelde de Europese Commissie een uitvoeringsverordening op die de uitvoer van een dergelijke uitrusting naar derde landen slechts toelaat mits bijzondere toestemming. De onmiddellijke actie van de Commissie leidde ertoe dat verschillende lidstaten hun individuele exportbeperkingen introkken. De actie kreeg eveneens de steun van Vlaanderen.

De vier vrijheden behoren tot de fundamenteën van de EU en het is belangrijk dat de interne markt zo veel als mogelijk blijft functioneren, omdat een goed werkende interne markt essentieel zal zijn voor economisch herstel. Openbare orde en veiligheid, zeker wanneer het raakt aan de gezondheid van de burgers, zijn

echter een bevoegdheid van de lidstaten en dat maakt EU-coördinatie gevoelig en moeilijk.

Bepaalde beperkingen zijn op dit moment nodig om de pandemie te bestrijden, zoals het gedeeltelijk afsluiten van de grenzen. Bovendien moet men de bevoegdheden van de lidstaten inzake hun openbare orde en veiligheid respecteren. Het is echter belangrijk dat de interne markt zoveel mogelijk blijft functioneren. Een goed werkende interne markt zal essentieel zijn voor het economisch herstel. Daarom is er nood aan nauwe samenwerking en afstemming op Europees niveau, vooral voor de afbouw van maatregelen in de grensgebieden. Zeker voor een open economie als de Vlaamse, met belangrijke transporthubs als de Noordzeehavens, is het belangrijk dat er een goed evenwicht gevonden wordt bij dit soort van maatregelen.

1.4. Grondrechten

Op vraag van Open Vld stelt de minister-president duidelijk dat de pandemie geen excuus kan zijn om grondrechten te eroderen in de Europese Unie. Zij behoren immers tot de fundamentele waarden van de Unie. Alle lidstaten moeten de grondrechten respecteren, ook in tijden van crisis. De Commissie zal alle uitzonderingsmaatregelen monitoren die de lidstaten nemen in het kader van de COVID-19-crisis. De Vlaamse Regering steunt het initiatief van de Commissie volledig. Het is belangrijk dat deze monitoring geloofwaardig is en gelijkloopt voor alle lidstaten. De Vlaamse Regering hecht veel belang aan mensenrechten. Zoals men weet, heeft de minister in het verleden niet gearzeld om problematische situaties ook zelf rechtstreeks aan te kaarten.

1.5. Verdeling Europese coronamiddelen

Bij de Belgische onthouding over de verdeling van Europese coronamiddelen, waarover vragen binnenkwamen van Vlaams Belang en Groen, dient het onderscheid gemaakt te worden tussen twee initiatieven die de Europese Commissie heeft voorgesteld om structuurfondsen in te zetten in de coronacrisis.

Met het Corona Respons InvesteringsInitiatief (CRII) kunnen lidstaten en regio's niet-gebruikte prefinancieringsmiddelen gekoppeld aan de structuur- en investeringsfondsen inzetten voor coronamaatregelen. Vlaanderen kon zich niet akkoord verklaren met het eerste pakket rond het corona-investeringsinitiatief omdat de vooropgestelde verdeelsleutel niet op de juiste manier inspeelde op de noden binnen de EU en binnen de lidstaten. De minister-president merkt daarbij op dat Vlaanderen niet alleen stond met die analyse. Ook de Europese denktank European Stability Initiative nam het Coronafonds onder de loep en kwam daarbij tot de vaststelling dat Hongarije – met op dat moment 10 besmettingen – dubbel zo veel Europese middelen zou krijgen als Italië. Daarnaast uitten een heel aantal andere lidstaten, zoals Nederland, zich kritisch over dit initiatief.

Nadien kwam de Europese Commissie onder druk van een aantal kritische lidstaten, waaronder Vlaanderen, met een tweede pakket, het Investeringsinitiatief Coronavirusrespons Plus. Dat pakket kon Vlaanderen wel ondersteunen omdat het lidstaten toelaat de structuur- en investeringsmiddelen maximaal in te zetten bij de strijd tegen de coronacrisis, en omdat het lidstaten de nodige flexibiliteit biedt om middelen te verschuiven binnen categorieën van regio's. Op die manier kunnen de fondsen wel worden ingezet in die regio's waar de nood het grootst is.

Voor het overige herhaalt hij zijn engagement zoals uitgedrukt tijdens de plenaire vergadering.

Vlaanderen is op dit moment op tal van manieren betrokken bij de verdere Europese samenwerking, zowel bij de Europese exitstrategie als bij het herstelplan. De

discussies lopen nog volop, en de Vlaamse Regering benadert de mogelijkheden op een open en constructieve manier. Zij kijkt dan ook uit naar het Commissievoorstel over de meerjarenbegroting en het recovery fund, dat vermoedelijk begin mei gepubliceerd zal worden. Essentieel is dat er een goed evenwicht gevonden wordt tussen solidariteit en verantwoordelijkheid, dat middelen snel kunnen worden vrijgemaakt en dat de uitwerking technisch haalbaar is.

1.6. Wereldgezondheidsorganisatie en de rol van China

Er waren heel wat bedenkingen en vragen over de rol van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de rol van China bij het uitbreken van de pandemie.

Vanuit zijn beleid inzake ontwikkelingssamenwerking zet Vlaanderen al jaren in op het recht op gezondheid. De WHO is daarbij al jaren een belangrijke partner. Vlaanderen financiert al bijna twintig jaar initiatieven van de WHO. In het begin waren dat veeleer kleine projecten, maar men heeft getracht daar meer focus en diepgang aan te geven. Ondertussen is die financiering al meer dan tien jaar exclusief gericht op het Speciale VN-Programma voor Onderzoek, Ontwikkeling en Vorming rond Menselijke Voortplanting (HRP). Dat brengt UNICEF, UNFPA, UNDP, UNAIDS, de Wereldbank en de WHO samen rond de tafel, en bepaalt de agenda van de WHO voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Het programma geeft beleidsadviezen, ontwikkelt richtlijnen en handleidingen voor medisch personeel, en coördineert nieuw toegepast medisch onderzoek. Het is altijd de keuze van de Vlaamse Regering geweest om haar middelen maximaal te concentreren.

Als men kijkt naar de laatste gezondheidscrisissen, is een concentratie op dit programma zeer relevant. De menselijke seksualiteit draagt sterk bij tot de besmettingsgraad van recente infectieziektes zoals ebola en zika. In het geval van zika is het grootste negatieve gezondheidseffect een zwaar neurologisch probleem bij de foetale ontwikkeling. Ook bij de respons op COVID-19 is er hoge nood om de impact van het virus op seksualiteit, zwangerschap en bevalling te kennen. Vlaanderen heeft de afgelopen vijf jaar de bestuursraad van dat programma geleid. Ieder jaar draagt Vlaanderen 750.000 euro bij, ongeveer 2% van het totale budget van het programma. Daarmee wordt te grote versnippering vermeden.

Daarnaast is de WHO een partner in de samenwerking tussen Vlaanderen en Mozambique. Momenteel lopen er twee projecten: het weerbaarder maken van het gezondheidssysteem tegen de impact van klimaatverandering (in 2018-2021 goed voor 2 miljoen euro) en het opwaarderen van de opleiding van vroedvrouwen (in 2019-2021 goed voor 509.000 euro).

Voor Vlaanderen zelf ligt de grootste meerwaarde van de WHO in een zo vroeg mogelijke sensibilisering over de ernst van de naderende epidemie en in het aanleveren van informatie over de beste praktijken uit landen buiten de Europese regio. Voor de Europese Unie bestaan er nog andere internationale kanalen zoals het European Center for Disease Prevention and Control, de voorbereidingen en uitvoering van het overleg binnen de Europese Raad Gezondheid, en de constante informatie-uitwisseling tussen de Europese lidstaten in Genève en daarbuiten. De collega's van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin hebben onder meer daartoe een directe werkrelatie met het regionale kantoor Europa van de WHO, gehuisvest in Kopenhagen, en betalen daar ook een bijdrage van 6000 euro per jaar voor de dienstverlening.

De Vlaamse Regering oordeelt dat de WHO ten aanzien van de uitbraak van de coronacrisis snel en accuraat handelde. De regering baseert die inschatting op de gedocumenteerde feiten en de tijdslijn van uitgevoerde acties (zie bijlage 1 bij dit verslag).

Waarnemers menen dat de Chinese overheid aan het begin van de epidemie enkele belangrijke weken verloren heeft laten gaan. Men kan die laattijdige melding niet in de schoenen van de WHO schuiven. Als normgevende en wetenschappelijke instelling van het VN-systeem, kan de WHO enkel optreden binnen de krijtlijnen die de lidstaten uitzetten. De WHO kan zich niet weren; het is een ledenorganisatie waar de lidstaten het laatste woord hebben. Het secretariaat is afhankelijk van de bereidheid van de lidstaten om informatie mee te delen.

Een confrontatie met Beijing zou de toegang tot essentiële informatie uit China hebben afgesloten. In het belang van de volksgezondheid was het cruciaal dat de lijnen openbleven, zodat de WHO – en via haar de rest van de wereld – gegevens over het virus en de respons van China op de epidemie kon vergaren. Dat neemt niet weg dat de Vlaamse Regering een kritische houding blijft aannemen ten aanzien van de rol van China en duidelijkheid eist over de oorsprong van de pandemie.

Het lijkt minister-president Jambon dan ook voorbarig om reeds conclusies te trekken of straffe uitspraken te doen. Hij gelooft dat staats- en regeringsleiders over de hele wereld momenteel maximale inspanningen leveren om de verdere verspreiding van het virus te stoppen en de economische en maatschappelijke gevolgen zo veel mogelijk te beperken. Daarna zal men lessen moeten trekken over hoe men in deze situatie is beland en hoe men dat kan vermijden in de toekomst.

Op dit ogenblik dient men de WHO dan ook verder te steunen in haar opdracht, opdat het secretariaat kan blijven optreden als wereldwijde coördinator voor de preventie en beteugeling van epidemieën. In januari waren er gegronde redenen om een pragmatische houding aan te nemen. Het lijkt de Vlaamse Regering echter opportuun om na afloop van deze crisis de handelswijze te onderzoeken van de WHO, en daarmee bedoelt minister-president Jambon zowel het secretariaat als de lidstaten.

Zoals na de ebola-epidemie van 2014-2015, kan men daaruit lessen trekken. Een dergelijke evaluatie zal aandacht moeten hebben voor de autonomie van het secretariaat voor de verzameling van epidemiologische informatie in de lidstaten, en voor de financiering van deze sleutelinstelling.

Welke stappen heeft de Vlaamse Regering al gezet om het probleem aan te kaarten? Het lijkt haar opportuun om na de afloop van de crisis de handelswijze van de WHO te onderzoeken. Een onafhankelijke evaluatie zal aandacht moeten hebben voor de autonomie van het secretariaat van de WHO, voor de verzameling van epidemiologische informatie in de lidstaten, en voor de financiering van de WHO.

Het hoogste bestuursorgaan van de Wereldgezondheidsorganisatie is de Wereldgezondheidsassemblee, die jaarlijks in mei de ministers van Volksgezondheid bijeenbrengt. Gezien de omstandigheden plant de WHO een virtuele assemblee op 18 mei. Met expliciete steun van België en Vlaanderen bevat een ontwerp-resolutie van de EU de vraag naar een onafhankelijke evaluatie van de lessen die zijn getrokken uit de door de WHO gecoördineerde internationale gezondheidsrespons op COVID-19. In de ontwerp-resolutie wordt ook gevraagd om de door de lidstaten aangeleverde informatie te verifiëren, met de nodige aandacht voor het tijdschema, voor het verklaren van een noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid van internationaal belang. De bedoeling is dat de ontwerp-resolutie zal worden aangenomen tijdens de virtuele vergadering. Tevens vraagt de Duitse bondskanselier meer transparantie van Beijing. Vlaanderen steunt dat.

1.7. Rol van de algemeen afgevaardigden in het buitenland

N-VA en sp.a vroegen naar de rol van de algemeen afgevaardigden van de Vlaamse Regering (AAVR's) in het buitenland.

Met de Vlaamse algemeen afgevaardigde in Genève beschikt Vlaanderen over een vertegenwoordiger op de eerste rij. Hij onderhoudt contacten met verschillende departementen van de WHO. Sinds eind januari volgt hij de wekelijkse briefings van de directeur-generaal over de epidemie en neemt hij deel aan het EU-overleg in Genève. Sinds 23 januari stuurde hij een vijftigtal berichten over de ontwikkeling van de epidemie en de mondiale respons. Maar zijn werking is ruimer. Hij zorgt voor systematische rapportering over de briefings en ontwikkelingen binnen andere instellingen in Genève, zoals de Wereldhandelsorganisatie, UNCTAD en CERN, om er maar enkele te noemen.

De Vlaamse diplomaten stellen alles in het werk om verder uitvoering te geven aan hun opdrachten, en blijven volledig operationeel. Het klopt inderdaad, zoals collega Nachtergaele aangeeft, dat ook zij getroffen zijn. Dat betekent heel concreet dat op alle locaties op dit ogenblik getelewerkt wordt. Hun dienstreizen zijn tot een absoluut minimum beperkt. De impact is het grootst voor hun publieksgerichte en cultureel-diplomatieke activiteiten, die voor het overgrote deel uitgesteld worden naar een latere datum dan wel afgelast. Dankzij de focus van de voorbije jaren om de IT-voorzieningen te verbeteren, verloopt de interactie tussen de AAVR's en Brussel prima.

De richtlijnen die door het hoofdkantoor in Brussel meegegeven werden, gingen over de algehele, in acht te nemen hygiënische maatregelen, de mogelijkheid om mondklappers aan te kopen, het afgelasten of uitstellen van de eigen publieksgerichte activiteiten en/of de deelname aan die van andere instanties, het al dan niet terugkeren naar België van Vlaamse stagiairs enzovoort. Zij kwamen tot stand in overleg met Flanders Investment & Trade en Toerisme Vlaanderen, waarvan de personeelsleden meestal op dezelfde plaats gehuisvest zijn als die van het departement Buitenlandse Zaken.

In verband met de coronacrisis rapporteren onze diplomatieke vertegenwoordigers systematisch over de maatregelen die door de overheden in hun ambtsgebied genomen worden, en over de andere relevante ontwikkelingen, met bijzondere aandacht voor de domeinen die behoren tot de Vlaamse bevoegdheden, en voor goede praktijkvoorbeelden die tot inspiratie zouden kunnen dienen. Zij bezorgen ook gerichte input aan kabinetten en diensten van de Vlaamse overheid die punctuele vragen hebben in verband met de in de betrokken landen genomen maatregelen, bijvoorbeeld over seizoenarbeiders, tijdelijke werkloosheid en de toepassing van het nooddecreet voor de tegemoetkoming in water en energie. Alle informatie over de coronacrisis vanuit hun ambtsgebied, wordt ook bezorgd aan het Crisiscentrum van de Vlaamse overheid.

Op dit ogenblik is er nog geen gedetailleerde berekening van het budget dat vrijkomt door het niet uitvoeren dit voorjaar van bepaalde activiteiten. Sommige acties kunnen mogelijk nog later dit jaar plaatsvinden en in dat geval kunnen de desbetreffende kredieten alsnog dit jaar worden ingezet. Voor afgelaste activiteiten wordt nog verder uitgekeken naar alternatieven.

De mate waarin de Vlaamse diplomaten de komende tijd nog publieksgerichte activiteiten op het terrein kunnen ondernemen, is afhankelijk van de in de betrokken landen gevolgde exitstrategie. Vermits die van land tot land verschillend kan zijn, zullen ook de richtlijnen ter zake per post gedifferentieerd worden. Een bijzondere uitdaging vormen daarbij de posten met een ambtsgebied dat bestaat uit verschillende landen. Reisrestricties tussen die landen kunnen het werk van onze diplomaten blijven bemoeilijken.

De Vlaamse diplomaten werken heel nauw samen met de federale diplomatie en de consulaire diensten. Er vindt veelvuldig overleg plaats. Ook tussen de hoofdbesturen in Brussel zelf is er heel nauw contact.

1.8. FIT

Sp.a vraagt op welke manier FIT de Vlaamse zoektocht naar beschermend materiaal ondersteunt. Het heeft in alle stilte en tot nu toe onder de waterlijn druk meegewerkt – en doet dat momenteel nog steeds – aan de zoektocht naar medisch materiaal. Het is een belangrijke spil in de zoektocht naar mondmaskers, testkits, beademingstoestellen, medicijnen enzovoort.

Daarbij wordt ter plaatse het buitenlandse netwerk van FIT en zijn netwerk van lokale bedrijven over de hele wereld maximaal ingezet. Omdat actueel heel veel materiaal wordt aangeboden en niet noodzakelijk door bonafide leveranciers, gaat FIT onder meer de background na van wie die producten aanbiedt. Die informatie wordt bezorgd aan het Agentschap Zorg en Gezondheid en de Taskforce Shortages van de federale overheid, die de onderhandelingen dan al dan niet voortzetten.

N-VA, Open Vld en CD&V vragen een stand van zaken over de werking van FIT. Het is en bleef steeds 100% operationeel in binnen- en buitenland dankzij de voorafgaande inspanningen om de dienstverlening volledig te digitaliseren doorheen alle businessprocessen. De dienstverlening aan de Vlaamse bedrijven heeft dus nog geen enkele hinder ondervonden van de coronasituatie, met uitzondering van acties en events. Sinds maart is in overleg met VLAIO de helpdesk corona operationeel en werd een webdossier corona opgezet met up-to-date informatie over internationale beurzen, reizen, handelsbelemmeringen, EU-maatregelen enzovoort. FIT finaliseert momenteel het actieplan Beyond Corona en zal daarover na overleg met de minister-president communiceren.

N-VA en CD&V informeerden wat de belangrijkste vragen en meldingen zijn die het agentschap krijgt van de bedrijven. Exportadvies-corona@fitagency.be, het centrale punt bij FIT waar bedrijven met vragen over internationaal ondernemen tijdens corona momenteel terecht kunnen, heeft ondertussen een zestigtal vragen ontvangen. De hoofdmoot betreft geannuleerde beurzen en hoe men de gemaakte kosten (deels) kan recupereren; import en export van goederen, onderverdeeld in vragen over vrij verkeer van goederen zelf en hoe de transporteur van deze goederen de grenzen over kan; de export van diensten, meer bepaald vragen hoe onderhoudstechnici de grenzen over kunnen om installaties, onderhoud en reparaties in andere landen te kunnen uitvoeren; en problemen die firma's zonder ervaring in de medische sector ervaren met de importcertificering van medisch beschermmateriaal.

Een ander deel van de vragen gaat over landen in de EU en over het VK, met als belangrijkste onze directe buurlanden. Buiten geografisch Europa gaat het merendeel van de vragen over Azië, gevolgd door Noord-Amerika, Afrika en het Midden-Oosten.

1.9. Opportuniteiten

Open Vld vraagt naar de opportuniteiten die deze crisis mogelijk maakt. De minister-president verzekert dat die er zijn en dat men daar zo snel mogelijk op moet inspelen om onze bedrijven aan een voorsprong te helpen. Uit een VKW-Limburgbevraging blijkt dat 42% van de bedrijven nu offensief wil inzetten op nieuwe markten en nieuwe partners in bestaande markten. Daarop zal FIT snel inspelen via webinars, virtuele trefdagen, digitale B2B-afspraken, digitale beurzen enzovoort. FIT wil de bedrijven tevens helpen bij hun 'digital readiness'. Al zal de wereldwijde FDI (foreign direct investment) – volgens verschillende studies – dalen met 25 tot 40%, toch ziet FIT Invest ook opportuniteiten in kansrijke sectoren als e-commerce, digitale technologieën, healthcare, life sciences, biotech en hernieuwbare energie.

1.10. Ondersteuning voor internationaal ondernemen

Open Vld vroeg zich af welke andere initiatieven er zijn om Vlaamse ondernemers die internationaal blijven ondernemen, te steunen in deze moeilijke tijden. Wordt er bijvoorbeeld extra steun gegeven op het vlak van exportkredieten?

Naast het verbeteren van zijn digitale dienstverlening wil FIT inzetten op nieuwe acties om onze Vlaamse ondernemers internationaal te blijven steunen. De minister-president verwijst daarbij naar het vermelde actieplan Beyond Corona.

VLAIO levert belangrijke steun met hinderpremies, compensatiepremies enzovoort. Daarnaast krijgt PMV bijkomende middelen van de Vlaamse Regering om achtergestelde leningen op drie jaar te verstrekken voor een totaalbedrag van 250 miljoen euro. Die zijn aanvullend op het bankenakkoord van 50 miljard euro en extra federale maatregelen. Zij dienen ook om de waarborgregeling – inclusief Gigarant voor grote ondernemingen – te verhogen naar 3,4 miljard euro, wat opnieuw aanvullend is op het bankenakkoord van 50 miljard euro.

Verder neemt ook Credendo, met steun van de Federale Regering, de nodige maatregelen. De financiële garantie aan banken die kredieten verlenen aan internationale ondernemingen, werd verhoogd van 50% tot 80%. De Belgische private kredietverzekeraars zullen op herverzekering van Credendo (voor rekening van de Belgische Staat) een beroep kunnen doen, zodat kortetermijnkredietverzekering beschikbaar blijft.

1.11. Impact op de buitenlandse handel

Sp.a en CD&V peilden ook naar de verwachte impact op de Vlaamse buitenlandse handel. De minister-president legt uit dat niemand zich momenteel aan prognoses waagt over de impact op de Vlaamse buitenlandse handel. De crisis is immers nog volop bezig. WTO waagde zich wel aan enkele globale ramingen: een verlies tussen 13% en 32%. Het verlies van de Vlaamse goederenuitvoer zal zich wellicht binnen die vork bevinden.

DG-Trade van de Europese Commissie publiceerde op 17 april 2020 een interne analyse over de geschatte impact van de economische terugval door COVID-19 op de internationale handel van de EU27. Die analyse begroot de teruggang van de wereldhandel in 2020 op 9,7%. Voor de EU27 zelf zou de economische impact resulteren in 9,2% minder uitvoer aan goederen en diensten naar niet-EU-landen. De wereldwijde EU-import zou 8,8% achteruitgaan in 2020. In absolute cijfers zou op die manier ongeveer 285 miljard euro aan EU-export en 240 miljard euro aan EU-import verloren gaan. Voor alle duidelijkheid: de EU wordt hier als een enkel handelsblok beschouwd, dat enkel exporteert naar en importeert uit niet-EU-landen. De interne stroom binnen de EU wordt hierbij niet vermeld. De export vanuit de Europese maakindustrie zou het daarbij het moeilijkst krijgen, met dalingen van meer dan 10% in tal van industriële sectoren, vooral dan de sectoren automobiel en elektronische apparatuur, niet toevallig takken met een complexe internationale waardeketen.

Ook het IMF springt erg omzichtig om met prognoses rond de COVID-impact op de wereldeconomie. Precies door de totale onzekerheid die het huidige economische bestel wereldwijd domineert, publiceerde het IMF in zijn meest recente World Economic Outlook-rapport maar zes economische indicatoren: BBP-groei en BBP-groei per capita, index consumptieprijzen, balans van de lopende rekening, werkloosheidscijfers en de begrotingsbalans. Bovendien gaat het in zijn prognoses voor die indicatoren niet verder dan 2021. Geen in- en uitvoercijfers dus, wegens onmogelijk. Wel is het zo dat het Agentschap Buitenlandse Handel op voorstel van zijn partners, waaronder FIT, een studie zal uitvoeren over de impact van de

COVID-19-crisis op de Belgische en regionale export. Timing en methodologie worden momenteel besproken.

Sp.a vroeg nog of we al voorzichtig kunnen vergelijken met de buurlanden. De minister-president verwijst naar de eerder genoemde vork, waarbinnen ook hun resultaten zullen vallen. Volgens WTO gaan zo goed als alle wereldregio's in 2020 hun handelsvolume zien teruglopen met tweecijferige percentages. De export vanuit Noord-Amerika (-17,1%) en de export vanuit Azië (-13,5%) zullen daarbij het hardst worden getroffen. In sectoren als elektronica en automobielenijverheid, gekenmerkt door complexe, multinationale waardeketens, zou de handel zelfs nog sterker kunnen terugvallen. Door de stringente transport- en reisbeperkingen zal de rechtstreekse impact van de pandemie op de internationale handel in diensten nog harder aankomen.

1.12. Extra Vlaamse steunmaatregelen

Hoe verhouden de Vlaamse steunmaatregelen zich tot de behoeften bij de grote internationaal georiënteerde spelers in Vlaanderen? Zij kunnen een beroep doen op verschillende maatregelen op Vlaams, federaal en EU-niveau, die zoals vermeld aanvullend kunnen werken. De minister-president noemt het uitstel van betaling van taksen en sociale bijdragen, het uitstel van aflossingen op bestaande leningen (bankenakkoord), de nieuwe overbruggingskredieten (bankenakkoord), de PMV- of Credendowaarborgregeling, de achtergestelde leningen (PMV) en de exportkredietverzekering (Credendo).

Het beleid van de Vlaamse Regering was daarbij telkens om na te gaan wat er al op Europees en federaal niveau bestond en dan aanvullend en versterkend daaraan maatregelen te nemen.

Voor de vraag in welke extra steunmaatregelen de Vlaamse overheid voorziet voor onze havens, verwijst hij naar zijn collega voor Economie. Het gaat immers om een bevoegdheid van VLAIO.

1.13. Impact eerste kwartaal 2020

Daarop gaat de minister-president in op de resterende vragen van CD&V. Of hij al zicht heeft op de impact voor het eerste kwartaal van 2020? De gewestelijke in- en uitvoercijfers met betrekking tot het eerste kwartaal van 2020 zijn er momenteel nog niet. In- en uitvoercijfers worden maandelijks vrijgegeven door de Nationale Bank, telkens tien weken na het einde van betrokken maand. De cijfers voor maart (en dus het eerste kwartaal) komen er op 15 juni 2020. Pas dan zal er enig zicht komen op de impact.

Momenteel beschikt men enkel over de gegevens voor januari 2020. Die cijfers tonen dat de Vlaamse export tijdens die maand ruim 28,1 miljard euro heeft gehaald, een bedrag dat 1,14% hoger lag dan de januari-uitvoer in 2019 (27,8 miljard euro). Het is heel moeilijk om daar diepgaande conclusies aan te verbinden, maar hij noteert wel de grote stijging van de Vlaamse uitvoer van geneesmiddelen en vaccins, die staat tegenover de grote terugval in de export van organische chemie (lactamen, een kunststofcomponent) in vergelijking met januari 2019. De Vlaamse maandinvoer in januari 2020 kwam uit op 26 miljard euro, wat 2,68% minder is dan in januari 2019.

Volgens economische analisten zullen vooral de sectoren chemie, transport, auto-mobiel, textiel en elektronica getroffen worden. Ook in Vlaanderen zijn dat belangrijke sectoren. Onze exportgerichte economie zal dus zwaar getroffen zijn. Of hij enig zicht heeft op de impact van de pandemie op die sectoren? Momenteel zijn geen cijfers of prognoses beschikbaar. De pandemie is nog volop aan de gang en

op de eerste effectieve in- en uitvoerresultaten moet men dus nog weken wachten. Volgens de WTO gaan zo goed als alle wereldregio's in 2020 hun handelsvolume zien teruglopen met percentages van twee cijfers. De export vanuit Noord-Amerika (-17%) en Azië (-13,5%) zullen daarbij het hardst worden getroffen. In sectoren als elektronica of de automobielnijverheid, gekenmerkt door complexe, multi-nationale waardenketens, zou de handel zelfs nog sterker kunnen terugvallen. Door de stringente transport- en reisbeperkingen zal de rechtstreekse impact van de pandemie op de internationale handel in diensten nog harder aankomen.

Ook DG Trade van de Europese Commissie verwacht dat de impact van COVID-19 het grootst zal zijn op de export, gegenereerd door de Europese maakindustrie, met dalingen van meer dan 10% in tal van industriële sectoren, vooral dan de sectoren auto en elektronische apparatuur, niet toevallig takken met een complexe internationale waardeketen.

1.14. Worstcasescenario

CD&V vroeg of de Vlaamse Regering al een scenario ontwikkeld heeft om onze bedrijven te ondersteunen in het geval de wereldhandel niet herneemt, het zogeheten worstcasescenario. Volgens de minister-president heeft de Vlaamse Regering de afgelopen weken al duidelijk getoond dat zij de visie en daadkracht heeft om maatregelen te nemen om de burgers en bedrijven in moeilijke tijden te ondersteunen. Zij zal dit blijven doen, stap voor stap en op basis van een monitoring van zowel de epidemiologische als de economische situatie. Speculeren over een scenario waarin de wereldhandel niet herneemt, lijkt hem weinig zinvol. Men zal uit de crisis lessen moeten trekken, maar de definitieve verdwijning van internationale handel is een weinig realistisch scenario.

In welk scenario dan ook (korte termijn, middellange termijn of worstcasescenario), de strategie voor export en investeringen bestaat altijd in enerzijds het consolideren van het marktaandeel van onze bedrijven op de internationale markten, en anderzijds in het adequaat reageren op nieuwe opportuniteiten, zowel in verband met nieuwe exportmarkten als met nieuwe potentiële investeringen voor Vlaanderen.

Het verschil tussen de scenario's is de snelheid en intensiteit van de ondersteuningsmaatregelen. In het algemeen blijft het leveren van hoogwaardige kwaliteitsgoederen en diensten, gedreven door innovatie en onderzoek en ontwikkeling, de kern van een openexportgedreven economie als Vlaanderen. FIT werkt momenteel ook aan een actieplan Beyond Corona dat binnenkort aan hem gepresenteerd zal worden.

1.15. Geannuleerde handelsmissies

Als antwoord op de vraag van CD&V somt de minister-president de handelsmissies op die al geannuleerd werden: Brazilië (31 mei - 5 juni 2020); Chicago-Toronto-Montreal (22-28 maart 2020); Zuidoost-Frankrijk (8-11 juni 2020); en Ierland, specifiek over milieu en energie (17-19 mei 2020). Hoe worden zij opgevolgd? Voor de missies waarvoor de inschrijvingen werden opgestart, worden de bedrijven individueel gewaarschuwd. De betrokken FIT-kantoren nemen contact op met de ingeschreven deelnemers om te bekijken hoe ondersteuning en opvolging geboden kan worden. Andere missies zijn voor 2020 geannuleerd, maar worden hernomen in 2021.

Op welke wijze worden onze bedrijven daarover geïnformeerd? Zoals gezegd wordt met de ingeschreven deelnemers van missies die al opgestart waren, contact opgenomen. Voor missies die nog niet opgestart waren, wordt de info verspreid via het dossier corona en op de webpagina van de actie zelf. Voor acties die uitgesteld

worden naar 2021 kunnen bedrijven al hun interesse melden. Daarnaast wordt via de gebruikelijke kanalen info over de actie verspreid bij de bekendmaking van het actieprogramma 2021 van FIT, alsook bij opstart van de actie in 2021.

Op welke wijze zullen die op een alternatieve manier voor onze bedrijven ingevuld worden? Voor de opgestarte missies namen de betrokken FIT-kantoren contact op met de ingeschreven deelnemers om te bekijken hoe individuele ondersteuning en opvolging geboden kan worden. Voor missies die uitgesteld zijn naar 2021 krijgen de bedrijven alsnog de kans om de betrokken markt te prospecteren.

Op de vraag of bedrijven die al voorschotten betaalden voor hun deelname, hun geld terugkrijgen, antwoordt de minister-president dat waar nodig creditnota's zijn opgesteld dan wel de volledige deelnameprijs terugbetaald is.

1.16. Expo 2020

Hoeveel werd tot dusver aan de deelname aan Expo 2020 uitgegeven? De Vlaamse bijdrage aan het Belgische paviljoen op Expo 2020 Dubai bedraagt 2,3 miljoen euro. Dat bedrag werd inmiddels volledig uitbetaald. Voor de organisatie van actie en events in het kader van Expo 2020 Dubai, werd door de Vlaamse Regering geen extra budget toegekend. FIT zelf deed nog geen uitgaven in dat verband. Wellicht zal de Expo 2020 in Dubai uitgesteld worden naar volgend jaar. Die beslissing moet uiterlijk tegen 29 mei vallen. Vlaanderen zou daaraan deelnemen.

Zal het uitstel budgettaire impact hebben? Naar alle waarschijnlijkheid wordt de wereldtentoonstelling een jaar uitgesteld. Het Belgisch Commissariaat-generaal voor de Internationale Tentoonstellingen bekijkt momenteel met de aannemer de verschillende scenario's voor de verdere afwerking van het paviljoen en de eventueel te verwachten meerkosten. Als gevolg van COVID-19 verandert de regelgeving inzake export en internationale handel constant, merkt de minister-president op.

1.17. Export

CD&V vroeg op welke wijze onze exporterende bedrijven op de hoogte gebracht worden. FIT houdt een dossier corona bij op de website: via ons webdossier www.exportadvies-corona.be kunnen de exporterende bedrijven op de hoogte blijven. Daarnaast monitort het buitenlandse netwerk van FIT dagelijks de situatie in de markten waarin zij actief zijn. Elk FIT-kantoor houdt nauwgezet een specifiek coronadossier bij op de landenpagina's die de bedrijven kunnen consulteren. Een aantal structurele partners van FIT heeft op de eigen website een link geplaatst naar het coronadossier op de FIT-website.

Is er inzake informatiedoorstroming naar onze bedrijven enige coördinatie en samenwerking met de andere deelstaten en het federale niveau? FIT staat in nauw contact met de verschillende taskforces alsook met VLAIO, de FOD Economie en de FOD Buitenlandse Zaken om informatie af te stemmen en vragen of problemen aan te kaarten.

Momenteel mogen medische persoonlijke beschermingsmiddelen niet geëxporteerd worden tenzij er een uitvoervergunning werd toegekend. Wie kent die toe? De FOD Economie behandelt de uitvoervergunningen voor de medische persoonlijke beschermingsmiddelen die opgenomen zijn in de Europese uitvoeringsverordening die daarvoor werd uitgevaardigd.

Op grond van welke criteria wordt een dergelijke exportvergunning toegekend? De Europese Commissie heeft besloten om tijdelijk alle landen te schrappen van de lijst van landen met verhandelbare risico's, waardoor publieke kortlopende

exportkredietverzekeringen beschikbaar worden voor alle landen. De maatregelen helpen voorkomen dat bedrijven grotere betalingsrisico's ondervinden, in extra liquiditeitsproblemen komen of internationale projecten noodgedwongen moeten stilleggen.

Of de minister-president er enig zicht op heeft of Vlaamse exportbedrijven al gebruik hebben gemaakt van deze kortlopende exportkredietverzekeringen via Delcredere? FIT is permanent in contact met Credendo en verwelkomt de maatregelen die zijn genomen om de financiële garanties waarop banken een beroep kunnen doen bij kredietverlening aan internationale bedrijven, te verhogen van 50% naar 80%. De private kredietverzekeraars kunnen een beroep doen op een herverzekering door Credendo voor rekening van de Belgische Staat.

Op welke wijze zoekt FIT naar opportuniteiten voor onze bedrijven op het vlak van openbare aanbestedingen en internationale projecten? Het buitenlandse netwerk detecteert nog steeds handelsvoorstellen ten behoeve van Vlaamse exporteurs. Die worden via de gebruikelijke kanalen verspreid. Voor medisch materiaal en diensten in de medische sector werd door de Vlaamse overheid, Flanders' Care en Entreprise Europe Network een internationaal platform opgericht waar vraag en aanbod elkaar kunnen vinden. Het EU-portaal voor overheidsopdrachten (TED) heeft een speciale pagina gecreëerd voor COVID-19-gerelateerde aanbestedingen, die via het dossier corona op de FIT-website bekendgemaakt wordt.

Op vraag van CD&V verklaart hij verder dat de Vlaamse Regering er geen zicht op heeft of er Vlaamse modeketens zijn die hun orders hebben ingetrokken. Wel verklaarde de CEO van ZEB op 22 april in De Standaard dat zij hun leveranciers voorlopig niet betalen. De Schone Kleren Campagne is bezig een bevraging op te stellen voor de Vlaamse modeketens. Omdat slechts enkele ketens transparant zijn over hun leveranciers, zal het echter moeilijk zijn om hun antwoorden te controleren. Van de Vlaamse ketens publiceert momenteel alleen JBC zijn leveranciers. C&A, waarvan het hoofdkantoor ook in Vlaanderen gevestigd is, heeft in eerste instantie alle bestellingen geannuleerd bij zijn leveranciers tot juni, maar lijkt zijn beleid nu toch te wijzigen. Franstalige collega's van het achACT (Actions Consommateurs Travailleurs) hebben wel al een bevraging gedaan, waarvan men het resultaat kan consulteren op <http://www.achact.be/upload/files/newsletter/5ea06b4316f2c.pdf>.

1.18. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Op de verdere vraag of dit in lijn is met de internationale en Vlaamse afspraken inzake internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen, antwoordt de minister-president dat de Vlaamse Regering bedrijven ertoe aanzet om de mensenrechten te eerbiedigen en om in te zetten op internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. Op dit moment zijn er inzake internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen enkel Vlaamse afspraken gemaakt in de natuursteensector. Het sectorconvenant TruStone is een samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland.

Minister-president Jambon heeft met de Nederlandse minister Kaag tijdens hun ontmoeting op 14 januari 2020 afgesproken om verder te onderzoeken of ook in andere sectoren een gezamenlijk convenant kan worden opgesteld.

De OESO-richtlijnen en de geldende principes van de VN inzake bedrijven en mensenrechten beschrijven de verantwoordelijkheid van ondernemingen om de mensenrechten te respecteren in hun keten. Dat houdt in dat zij een beleid van 'human rights due diligence' moeten voeren: risico's op mogelijke mensenrechtenschendingen detecteren, voorkomen, remediëren en hierover verantwoording afleggen. Die verantwoordelijkheid varieert naargelang de impact die bedrijven hebben op hun leveranciers. De OESO heeft voor verschillende sectoren,

waaronder de kledingsector, richtlijnen voor de praktijk uitgewerkt. Men kan ze terugvinden op <https://mneguidelines.oecd.org/responsible-supply-chains-textile-garment-sector.htm>. Uiteraard moeten ook de nationale wetten en Europese richtlijnen gerespecteerd worden.

In het licht van de huidige crisis, betekent dit dat bedrijven die opereren op de Europese consumentenmarkt, hun leveranciers moeten betalen binnen 60 dagen nadat de factuur ontvangen werd. Bedrijven moeten dus de contracten respecteren die ze ondertekend hebben. Een aantal bedrijven heeft overmacht ingeroepen. De wettelijkheid daarvan hangt af van de specificiteit van het contract en de jurisdictie waarin het merk opereert, maar is vaak twijfelachtig. In elk geval zouden bedrijven moeten vermijden om overmacht in te roepen om aan hun verplichtingen te ontkomen.

Voor bestellingen die op een wettige manier geannuleerd zijn, moeten bedrijven nog steeds 'human rights due diligence' toepassen. Dat betekent dat ze de mogelijk negatieve gevolgen van de beslissing moeten nagaan en die milderden. De OESO-richtlijnen zeggen over due diligence in het geval van het beëindigen van een handelsrelatie: "The enterprise should also take into account potential social and economic adverse impacts related to the decision to disengage." (OECD Guidelines for Multinational Enterprises, 2011, Commentary on Chapter 2, paragraph 22). Volgens de richtlijnen moeten ondernemingen vertegenwoordigers van werknemers ook tijdig verwittigen, alsmede de relevante autoriteiten (OECD Guidelines for Multinational Enterprises, 2011, Chapter 5). Ze moeten samenwerken met leveranciers, werknemersvertegenwoordigers en relevante autoriteiten om negatieve effecten zoveel mogelijk te milderden (IAO Aanbeveling 166- Termination of Employment Recommendation, 1982). Gaat de leverancier failliet, dan moet het kledingbedrijf erop toezien dat de werknemers effectief behandeld worden als geprivilegieerde schuldeisers (IAO Conventie 95 - Protection of Wages Convention, 1949).

1.19. Humanitaire verantwoordelijkheid en samenwerking met partnerlanden in Zuidelijk Afrika

Verschillende fracties hadden vragen over de humanitaire verantwoordelijkheid van Vlaanderen en de samenwerking met onze partnerlanden in Zuidelijk Afrika, met name Open Vld, CD&V, Vlaams Belang en Groen. De minister-president benadrukt dat van bij het begin van de Europese besluitvorming rond het Europese en internationale antwoord op COVID-19, Vlaanderen pleitte om ook extra Europese middelen in te zetten om een grote impact van COVID-19 in Afrika te voorkomen en te beteugelen.

Een eerste initiatief daartoe werd al genomen bij de organisatie van de Europese Raad Gezondheid van 12 februari. Ook aan de Europese buitengrenzen dient men de epidemie aan te pakken. Die positie is voor de Raad Buitenlandse Zaken opnieuw opgenomen (3 en 8 april). Zo vroeg men om voldoende aandacht voor gezondheid en de versterking van gezondheidssystemen in te bouwen onder het nieuwe meerjarig financieel kader van de EU, specifieke aandacht te hebben voor het betrekken van de allerzwaksten in het antwoord van de ontwikkelingslanden, en aandacht voor seksuele en reproductieve gezondheidsdiensten in tijden van COVID-19. Die punten zijn terug te vinden in de slotverklaring.

De administratie heeft einde maart concrete voorstellen gedaan. Ten eerste kan een deel van de programma's in de landen geheroriënteerd worden naar de respons op de pandemie. Ten tweede kan een aantal zaken versneld in gang gezet worden of verhoogd, zoals de steun aan de WHO, aan het Noodhulpfonds van de Verenigde Naties en aan een cluster humanitaire organisaties in Mozambique. Een

deel van de programma's in de landen kan geheroriënteerd worden naar de respons op de pandemie.

Daarnaast plant hij 1,1 miljoen euro vrij te maken voor de internationale bestrijding van het coronavirus, waarvan 600.000 euro voor het Noodhulpfonds van de VN (Central Emergency Response Fund). Vlaanderen financiert al verscheidene jaren dit fonds met een jaarlijkse bijdrage van 600.000 euro. Het VN-fonds CERF (Central Emergency Response Fund) maakte al op 1 maart 15 miljoen dollar vrij voor de WHO en UNICEF in de strijd tegen COVID-19. Het zal essentiële activiteiten financieren, waaronder het bewaken van de verspreiding van het virus, het onderzoeken van gevallen en de werking van nationale laboratoria.

Tegelijk gaat 479.000 euro naar structurele humanitaire actie in Mozambique. Het consortium COSACA werkt aan de voorbereiding en respons met kwetsbare gemeenschappen in Mozambique. In de strijd tegen de COVID-19-pandemie is de coördinatie van de humanitaire respons en capaciteitsversterking van lokale organisaties van fundamenteel belang.

Wat de samenwerking met de partnerlanden in Zuidelijk Afrika betreft, is het een feit dat zij veel kwetsbaarder zijn voor grote gezondheids crisissen. Malawi en Mozambique zijn de twee minst ontwikkelde landen, die slechts over weinig financiële reserves beschikken, terwijl hun gezondheidssystemen nog zeer zwak zijn. Ze kampen met een tekort aan ziekenhuizen, medische uitrusting en gekwalificeerd gezondheidspersoneel. Medische apparatuur voor het op peil houden van het zuurstofniveau is uiterst schaars.

Zuid-Afrika is een ander verhaal. Door de grootte van de economie en de sterker ontwikkelde instellingen staat het land sterker in zijn schoenen. Door de openheid van de economie werd Zuid-Afrika zwaar getroffen door het coronavirus, maar het heeft snel gereageerd met het instellen van een drastische lockdown, omvangrijke sociaaleconomische maatregelen, en een actieve en grootschalige campagne om infecties op te sporen in de gemeenschappen.

Via de algemeen afgevaardigde en de drie landenkantoren in Zuidelijk Afrika staan de diensten van de minister-president in nauw contact met de uitvoerders van de lopende programma's. Binnen de bestaande wettelijke kaders en regelgeving, wordt daarbij geprobeerd een zo groot mogelijke flexibiliteit aan de dag te leggen. Dat kan gaan om vervroegde uitbetaling of het opnemen van mitigerende maatregelen in de doelstellingen van een project. De mogelijkheid wordt gegeven om bepaalde kosten voor het beschermen van het personeel en de doelgroepen in de projectbegroting in te brengen, maar bijvoorbeeld ook voor de aankoop van laptops om een deel van de activiteiten op afstand uit te voeren. Alle formele vragen worden gedocumenteerd; bij vervroegde uitbetalingen zullen de verantwoordingsstukken op een later tijdstip ingediend en gecontroleerd worden.

Daarnaast merkt hij ook op dat de lopende projecten nu effectief een duidelijke impact laten zien. Met Vlaamse steun (via het Instituut voor Tropische Geneeskunde) beschikt Mozambique over een lab waar tests conform het WHO-protocol kunnen worden uitgevoerd. Het Instituto Nacional de Saúde, dat belast is met het updaten van de epidemiologische informatie en dagelijks een persconferentie geeft, wordt versterkt.

Elk lopend project maakt een inschatting van de impact op de werking. Het kan gaan om vertraging bij de uitvoering omdat de activiteiten niet kunnen worden uitgevoerd of omdat technisch personeel voor de respons op de pandemie wordt ingezet. Voor nieuwe projecten wordt verwacht dat de uitvoerders rekening houden met de mogelijkheid dat de preventieve maatregelen nog een tijd aanhouden. Er wordt bij nieuwe engagementen bekeken of bijkomend kan worden ingezet op de

pandemie. De adjunct-AAVR's nemen in de partnerlanden deel aan donoroverleg. Vlaanderen schakelt zich actief in binnen de internationale donorcoördinatie.

1.20. Niet-begeleide minderjarigen in Griekse vluchtelingenkampen

De CD&V-fractie had binnen het geheel van vragen over humanitaire aspecten een punctuele vraag over de niet-begeleide minderjarigen in de Griekse vluchtelingenkampen. De minister-president antwoordt dat ons land zeker moet bekijken of het mogelijk is om een aantal niet-begeleide minderjarigen uit Griekse vluchtelingenkampen op te vangen. De bevoegde federale minister heeft ook verklaard dat de gesprekken daarover lopen. Of ons land een engagement kan aangaan, hangt in grote mate af van de situatie in het opvangnetwerk. Die inschatting moet gemaakt worden door de federale minister.

1.21. Steun aan en uit het buitenland

Vlaams Belang en CD&V vragen of Vlaanderen steun leverde aan het buitenland en er zelf kreeg. Zoals men weet is ons land zwaar getroffen. Dat leidde tot een extreme belasting van het medisch en verzorgend personeel, die trouwens nog altijd voortduurt. Het is in die periode niet opportuun om een deel van het eigen apparaat in te zetten in het buitenland. Wanneer Vlaanderen in rustiger vaarwater komt, kan overwogen worden om eventueel materiaal en medische teams uit te sturen naar zwaar getroffen regio's.

Er is wel steun aan onderzoek bij de ontwikkeling van een vaccin. Collega Alexander De Croo maakte in naam van het land reeds 5 miljoen euro vrij voor CEPI (The Coalition for Epidemic Preparedness Innovations), een internationale samenwerking van publieke en private partners dat naar aanleiding van de ebolaepidemie werd opgericht. Het is belangrijk dat we complementair werken en elkaars inspanningen niet dupliceren.

De Vlaamse Regering heeft in 2,5 miljoen euro voorzien voor onderzoek naar de werkzaamheid van een vaccin, de lokale productie van mondmaskers en analyses van de impact van de lockdown.

Het Departement EWI financiert sinds 2017 het Outbreak Research Team van het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG). Bij voorgaande epidemische uitbraken, zoals ebola en zika, heeft dit Antwerpse team een belangrijke rol gespeeld. Op dit moment voert een team onderzoekers van het instituut een studie uit om na te gaan of hydroxychloroquine een effect heeft op de duur van besmettelijkheid van het virus. Verschillende onderzoeksinstellingen in Vlaanderen voeren met Vlaamse, Europese en internationale financiering het onderzoek naar het virus. Het overzicht van alle lopende initiatieven vindt men terug op de website van het Departement EWI.

1.22. Mondmaskers

Vlaams Belang stelde vragen over bestellingen van mondmaskers in het buitenland en de kwaliteit ervan. Hoeveel mondmaskers heeft de Vlaamse Regering ondertussen al ontvangen vanuit het buitenland? Welnu, er werden 9 miljoen chirurgische maskers en 230.000 van het type FFP2/3 ontvangen. Voor de 100.000 FFP3 die niet voldoen, zal terugbetaling worden gevraagd.

Heeft de Vlaamse Regering op dit moment nog bestellingen lopen in het buitenland? Op de vragen om welke het gaat en uit welke landen ze komen, antwoordt de minister-president dat 5 miljoen chirurgische maskers werden besteld in China, evenals 1 miljoen FFP2-maskers en nog een keer 250.000. Van de herbruikbare werden er telkens 100.000 besteld in Italië en Indonesië.

Verder zijn, afhankelijk van verdere behoeften en de marktsituatie, nog bestellingen gepland van 4 miljoen chirurgische maskers in China en 300.000 herbruikbare in Tunesië. Op de vraag of er momenteel onderzoeken lopen naar bestellingen geplaatst door de Vlaamse overheid in het buitenland en waarbij problemen opdoeken met betrekking tot de kwaliteit, luidt het antwoord ontkennend. De kwaliteitsproblemen die men heeft vastgesteld, hebben geleid tot een terugroeping en maken momenteel voorwerp uit van een commerciële discussie.

1.23. Internationaal imago van Vlaanderen

Open Vld stelde een vraag over het internationale imago van Vlaanderen. De minister-president heeft daarnaar gepolst bij de algemeen afgevaardigden van de Vlaamse Regering in hun standplaats. Uit hun analyse van de pers kwamen de volgende bevindingen naar voren. In Nederland is geen sprake van een negatief imago van Vlaanderen. Sterker, men is er zich zeer bewust van het feit dat hun eigen cijfers zwaar onderschat zijn.

In Duitsland is het imago van Vlaanderen niet negatief in se. De pers uit eerder verwondering over het grote dodenaantal. Men stelt vast dat vooral de wooncentra en rusthuizen voor het merendeel van het aantal sterfgevallen verantwoordelijk zijn. Men gaat op zoek naar de redenen: een andere manier van tellen, de luchtvervuiling, België als superverkeerskruispunt van Europa, de grote bevolkingsdichtheid enzovoort.

In de Britse pers en op de televisiezenders werd België of Vlaanderen niet negatief voorgesteld. Er werd wel verwezen naar onze manier van rekenen waarbij slachtoffers in woonzorgcentra die niet getest werden, wel worden meegerekend.

In de Franse pers verscheen een beperkt aantal berichten over de relatief hoge sterftcijfers (overlijdens per aantal inwoners). Het was geen uitgesproken negatieve berichtgeving, eerder een toelichting bij het feit dat de telmethodes in België verschillen, omdat er ook vermoedelijke coronaoverlijdens worden meegerekend evenals overlijdens in rusthuizen, wat lang niet in alle landen het geval is. Er werd wel specifiek verwezen naar laattijdig ingrijpen ten aanzien van de situatie in de rusthuizen, al werd daarbij vermeld dat men in Frankrijk niet sneller had gereageerd.

De berichtgeving in Hongarije was niet negatief. In Tsjechië zijn de berichten algemeen van aard, zonder commentaar of evaluatie, het gaat om een pure opsomming van feiten. In Oostenrijk wordt niet overmatig veel aandacht besteed aan de ontwikkelingen in ons land, in de nationale pers is het niet meteen voorpagina-nieuws. Vlaanderen wordt nauwelijks vermeld.

In Polen en de Baltische Staten zijn het beperkte aantal berichten eerder genuanceerd en informatief van aard. Daarin wordt zelden over Vlaanderen gesproken, maar heeft men het wel vaak over de dramatische situatie in België. Vooral de situatie in de woonzorgcentra wordt daarbij voorop geplaatst.

In de VS werd in een aantal artikels weinig of niet genuanceerd bericht over het dodental van Vlaanderen of België. Andere artikels verwijzen wel telkens naar de unieke manier van tellen als verklaring voor het hogere aantal doden en nuanceren dus.

Vlaanderen of België kwamen weinig tot niet aan bod in de pers in Italië, Zuid-Afrika en Zwitserland.

De minister-president vat samen dat het hoge mortaliteitscijfer in Vlaanderen en België weinig aan bod kwam in de landen waar er een algemeen afgevaardigde van

de Vlaamse Regering is. Als het aan bod kwam, werd er niet noodzakelijk negatief over bericht, maar wel feitelijk en informatief. In een aantal landen gaat de pers op zoek naar een verklaring voor het cijfer. Vlaanderen kwam doorgaans niet expliciet aan bod, ook niet in negatieve zin. Op basis van deze gegevens is geen extra grootschalige overheids campagne nodig om Vlaanderen te promoten.

1.24. Contacten met buurregio's en openen van de grenzen

Van Open Vld kwamen er nog enkele vragen over zijn contacten met buurregio's en landen en een gezamenlijke strategie over het openen van de grenzen. De minister-president benadrukt dat hij zoveel als mogelijk beschikbaar blijft in deze onuitgegeven tijden om buitenlandse diplomaten en regeringsleden te ontvangen. Maar dat functioneert nu op een veel lager pitje nu ook veel buitenlandse politici hun reizen annuleren. De contacten zijn er nog. Zo had hij recent een gesprek op zijn kabinet met de ambassadeur van Letland, waarbij ze het uiteraard gehad hebben over de coronacrisis in beide landen. Dat was ook het onderwerp onlangs tijdens een telefonisch contact met minister-president Rutte van Nederland.

Het openen van de grenzen is een bevoegdheid van de lidstaten. Of een gezamenlijke strategie om de grenzen te openen mogelijk zal blijken, is niet zeker, maar het zou aangewezen zijn. Het probleem is dat in ieder Europees land het coronavirus toesloeg met een bepaalde intensiteit en volgens een eigen timing. Het openen van de grenzen is een zeer belangrijk aspect en eindpunt van de exitstrategie. Via de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordigingen bij de EU en in onze buurlanden volgt men de materie ook van nabij op. De minister-president merkt daarbij op dat het openen van de grenzen tussen twee landen veronderstelt dat ze dezelfde veiligheidspositie hebben bereikt in de afbouwcurve.

1.25. Repatriëring

Om in te gaan op een vraag van CD&V over repatriëring, deelt minister-president Jambon mee dat de Vlaamse overheid zelf niet meteen zicht heeft op het aantal Vlamingen dat momenteel nog vastzit in het buitenland. Het is de FOD Buitenlandse Zaken die beschikt over de aantallen Belgen, die ingeschreven zijn op de consulaire bevolkingsregisters op de ambassades. Daarnaast riep de FOD Buitenlandse Zaken bij het uitbreken van de coronacrisis alle reizigers op om op de pagina <https://travellersonline.diplomatie.be> hun aanwezigheid in het buitenland duidelijk te maken. Tot die gegevens heeft de Vlaamse overheid geen toegang.

De eigen Vlaamse diplomaten worden eveneens aangesproken en verlenen steun waar mogelijk, al is het maar om door te verwijzen naar de consulaire bijstand in het land. Zij verspreiden informatie en leggen bijvoorbeeld zelf contacten met Vlaamse universiteiten en hogescholen.

Ieder heeft een eigen verhaal. Zo is het soms niet nodig om terug te keren, zeker als het om een onveilige reis zou gaan. Sommige studenten geven er de voorkeur aan om online les te blijven volgen aan bepaalde hogescholen of een universiteit in het buitenland om hun credits te halen. Het probleem is dat men als jongere daar dan wekenlang geïsoleerd zit. Om die reden zijn heel wat Vlaamse scholen en sommige Vlaamse vertegenwoordigers een facebook- of whatsappgroep gestart om mensen met elkaar in contact te brengen.

1.26. Desinformatie vanuit Rusland

CD&V formuleerde tot slot ook een vraag over doelbewuste desinformatie vanuit Rusland. De verspreiding van samenzweringstheorieën en fake news is niet alleen een problematiek ten aanzien van Rusland. De Europese Raad heeft op 13 maart 2020 besloten dat de sinds 2014 lopende sancties met betrekking tot acties die de

territoriale integriteit, soevereiniteit en onafhankelijkheid van Oekraïne ondernemen of bedreigen, met nog eens zes maanden moeten worden verlengd tot en met 15 september 2020. De beperkende maatregelen voorzien niet alleen in een bevrozing van tegoeden, maar ook in een verbod om tegoeden of andere economische middelen ter beschikking te stellen van de op de lijst geplaatste personen. Momenteel gelden deze maatregelen, na de schrapping van twee overleden personen van de lijst, voor 175 personen en 44 entiteiten. Er zijn op dit moment geen concrete plannen om terug te komen op die beslissing.

2. Aanvullende vragen van de leden en reплик van de minister-president

2.1. Interventie van Orry Van de Wauwer

Orry Van de Wauwer komt terug op de niet-begeleide minderjarigen in de Griekse vluchtelingenkampen, waar de uitbraak van corona in een context van overbevolking en het ontbreken van hygiënische en basisvoorzieningen verschrikkelijke gevolgen zou hebben. Vluchtelingenwerk Vlaanderen en andere middenveldorganisaties riepen op om deze kwetsbare groep, kinderen zonder ouders, vrijwillig te spreiden over een aantal Europese landen. De Europese Commissie deed al een oproep voor 1500 van de meer dan 5000 kinderen, maar als tien landen een gelijk deel op zich nemen, blijft het gewicht van een totaaloplossing beperkt tot 550 per land.

Het lid beseft dat het om een federale materie gaat, maar de aangelegenheid biedt Vlaanderen een kans om zich te tonen als een solidaire regio die haar verantwoordelijkheid neemt. Voor België zou het gaan om minder dan 1 vluchteling per gemeente. Wat is de mening van de minister-president, die zelf nog verwees naar het belang van de grondrechten en zich al opwierp als verdediger ervan, en wat is de mening van de Vlaamse Regering? Is hij bereid de oproep aan te kaarten op de Nationale Veiligheidsraad?

2.2. Interventie van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht vraagt of zij juist heeft begrepen dat alleen de FOD Buitenlandse Zaken weet hoeveel Vlamingen nog in het buitenland verblijven en meer bepaald buiten de Europese Unie. Verder wil ze weten wat die verschillende appreciatie van de Deense brief door de noordelijke landen dan wel is.

2.3. Interventie van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe wil weten onder welke voorwaarden Vlaamse bedrijven kunnen genieten van het eerste pakket van 540 miljard euro aan Europese steunmaatregelen. Anderzijds is de Europese Raad het na vier topvergaderingen nog niet eens geraakt over het geheel van het herstelfonds van duizend miljard. De zuidelijke lidstaten pleiten voor financiering met obligaties, terwijl de noordelijke willen werken met de bestaande mechanismen en daarmee aansluiten bij het eerste pakket. Zijn fractie is er voorstander van dat Vlaanderen, in afwachting van het beslechten van de lopende Belgische en Europese discussie, alvast een standpunt inneemt over de wenselijke richting.

Tot slot gaat hij in op China, waar de oorsprong ligt van de pandemie, en waar hij een totaal gebrek aan transparantie vaststelt. In weerwil van de vastgestelde nalatigheid op het vlak van preventie, laat de Chinese ambassadeur nog steeds twijfels daarover bestaan. Ook de WHO toont zich bijzonder weinig kritisch en houdt vol dat China al het mogelijke zou gedaan hebben. Het lid hoopt dat het door de Vlaamse Regering gesteunde onderzoek er effectief komt. Dat ondertussen 211.000 doden zijn gevallen en 3 miljoen mensen besmet, maakt dat noodzakelijk, nog afgezien van de krimpende economie. Ook een kleine partner als Vlaanderen kan kritische vragen stellen, besluit hij.

2.4. Interventie van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn vraagt of hij goed begrepen heeft dat de onafwendbare betaling van de coronafactuur voor de vele investeringen, waarvan hij de noodzaak weliswaar begrijpt, tot besparingen zal leiden als men – terecht – de belastingdruk niet verhoogt. Wat is de visie van de minister-president?

Verschillende Europese landen tonen zich op eigen initiatief solidair met hun buurlanden, wat niet evident is als de eigen bevolking zwaar getroffen is. Daarbovenop kan echter een effect op de migratie komen. Het is niet uitgesloten dat nieuwe stromen uit Afrika op komst zijn, waarvan snel zal worden aangenomen dat ze besmet zijn, aangezien een land als Zuid-Soedan meer vicepresidenten heeft dan beademingstoestellen, zoals Marc Elchardus opmerkte. Hoe ziet de minister-president die impact? Voor Vlaams Belang is alvast duidelijk dat die migratiestromen moeten stoppen.

Wat de brexit betreft, stelt hij vast dat Vlaanderen de onderhandelingen ondergaat. Kan Vlaanderen meer doen dan alleen opvolgen in nochtans belangrijke sectoren als visserij? Hij is bang dat de impact onvoldoende is.

Het Chinese regime blijft een aanzienlijke invloed uitoefenen op de WHO, maar de minister-president bleef diplomatisch in zijn antwoord, ook al verklaarde hij zich voorstander van de evaluatie van de organisatie, wat het lid waardeert. Hij vervolgt dat in de Nederlandstalige media te lezen is dat de EU onlangs toegaf dat onder druk van Beijing kritiek op nieuwsvervalsing uit een rapport is gehaald. Hoe reageert de minister-president?

2.5. Interventie van Emmily Talpe

Emmily Talpe betreurt dat de huidige crisis voor de Britten geen aanleiding vormt een verlenging van de overgangperiode te aanvaarden. Dat betekent immers dat, omdat alles nog moet geratificeerd worden, de inhoud van het handelsakkoord in oktober al klaar moet zijn. Wat antwoordt de minister-president? Aan de sectoren zoals agro en export die dubbel getroffen worden door brexit en corona, wil zij toerisme toevoegen, vooral in West-Vlaanderen, waar veel Britse toeristen komen.

De minister-president zegt dat het meevalt met het Vlaamse imago ondanks de hoge coronacijfers, maar zelf blijft ze bezorgd. In bepaalde landen, zoals Australië, staat België sinds de aanslagen nog steeds gecatalogeerd onder 'high degree of caution'. Zij dringt erop aan om de aantrekkelijkheid van ons land voor handel en toerisme te herstellen.

Wat Mozambique betreft, waardeert ze de bijkomende inzet van middelen, waarbij ze onderstreept dat naast de behandeling van patiënten ook aandacht moet gaan naar informeren en sensibiliseren. Informatie bereikt iedereen daar niet zo gemakkelijk als hier, waardoor heel wat foute opvattingen blijven leven. Zout eten spaart ons niet van corona.

Tot slot begrijpt ze dat landen nu vooral bezig zijn met de aanpak van corona bij zichzelf, maar vraagt ze toch aandacht voor het gelijkstemmen van de violen in het perspectief van de exit.

2.6. Interventie van Jeremie Vaneckhout

Jeremie Vaneckhout benadrukt de economische impact. Het is nu nog te vroeg voor een debat over de herstelstrategie, die ook een grote internationale component heeft en samenhangt met de brexit, maar anderzijds moet die herstelstrategie

wel tijdig klaar zijn om de juiste richting uit te gaan. Daarom pleit hij alvast voor hoorzittingen.

Verder blijft zijn fractie bezorgd dat de Vlaamse Regering niet ingaat op het Deense voorstel om de Green Deal te intensiveren en aan te wenden voor een versneld herstel van de economie. Al was hij het er niet mee eens, toch heeft hij er begrip voor dat men voor corona nog problemen zag. Maar niets is nog hetzelfde. Het zal nu immers eerder gaan om de heropbouw dan om de hervorming van de economie. Het zou zonde zijn om die niet te laten steunen op de juiste fundamenten. Welke knelpunten zijn er vandaag nog voor de Vlaamse Regering en hoe kan ervoor gezorgd worden dat zij zich alsnog achter de Green Deal schaart? Naast de milieupact zou immers ook het economisch herstel ermee gebaat zijn.

2.7. Interventie van Karin Brouwers

Karin Brouwers lijkt het nuttig om de oefening van vandaag over een maand of twee maanden te herhalen als de draagwijdte beter becijferd is, iets waar zelfs mondiale organisaties als IMF en WTO zich thans nog niet aan wagen. Voor CD&V is duidelijk dat men deze crisis niet als regio of land alleen kan oplossen. Dat kunnen alleen alle landen samen, waarbij ze de noodzaak van solidariteit onderstreept, met name met het Zuiden. De intenties en bedragen die de minister-president op dat vlak noemde, gaan alvast in de goede richting.

In de eerste plaats zal Europese solidariteit belangrijk zijn. Men moet vermijden dat bij de exit zich dezelfde toestanden herhalen als bij de ongelijke start van de lockdown, waarbij ze het voorbeeld geeft van Vlamingen die in Nederland de horeca en winkels opzochten. Hoe staat de minister-president, gezien zijn lidmaatschap van de Nationale Veiligheidsraad, tegenover de voorwaarden voor een aanpak van de exit, en tegenover de afstemming met minstens de buurlanden op dat vlak? Hoe pakt de EU dat aan? Is alles aan dat niveau gedelegeerd?

2.8. Repliek van minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* bevestigt dat Vlaanderen niet bevoegd is voor de niet-begeleide minderjarigen in vluchtelingenkampen, evenmin als de Nationale Veiligheidsraad. Verder herhaalt hij letterlijk wat hij eerder zei tijdens zijn eerdere uiteenzetting.

Voor deelname aan de Green Deal heeft de Vlaamse Regering in haar regeerakkoord en visienota randvoorwaarden geformuleerd, waarvan de vervulling op dit ogenblik onvoldoende gegarandeerd wordt. Als voorbeeld geeft hij de CO₂-uitstoot. Hij herinnert eraan hoe moeilijk het was om het Vlaamse plan rond te krijgen om die met 35% te reduceren. Dat percentage optrekken tot 50 of 55%, zonder de steun van de bevolking te verliezen, is voor een dichtbevolkte regio als Vlaanderen met belangrijke industriële clusters iets heel anders dan voor een uitgestrekt land als Polen dat in zijn energie nog voorziet met steen- en bruinkool. De regering vraagt dan ook dat gekeken wordt naar de inspanningen die al geleverd zijn, met name door onze industrie. Hij wil niet in een ontwikkeling terechtkomen met zware economische gevolgen. Helaas vroeg de Deense brief om onvoorwaardelijke steun.

Voor de deelname van Vlaamse bedrijven aan de Europese steunmaatregelen is PMV als geprivilegieerde partner aangewezen, net zoals bij het eerdere Junckerfonds.

Op de vraag wie de coronafactuur zal betalen, heeft hij al herhaaldelijk geantwoord. De maatregelen die de Vlaamse Regering tot nu toe nam, hebben alleen effect op de begroting 2020. Anderzijds wordt daardoor wel de schuld verhoogd,

waarmee rekening zal moeten gehouden worden bij de opstelling van toekomstige begrotingen. Hij verbindt er zich toe die afbetaling niet met belastingverhoging te financieren, maar met de verplaatsing van andere uitgaven.

Een ander effect van de coronacrisis is dat de belastinginkomsten, met name die uit de opcentiemen op de federaal geïnde personenbelasting, naar zijn verwachting in 2021 en 2022 serieus zouden kunnen tegenvallen door de technische werkloosheid, de terugval van de bedrijfswinsten en een nog onbekende ontslagengolf. Ook die middelen zullen in de Vlaamse begrotingen teruggevonden moeten worden.

Wat de migratie betreft, ageert Vlaanderen in een internationaal kader, waarvan het de verplichtingen aanneemt. Zelf was hij nooit voorstander van 'wir schaffen das'. Op massale schaal lukt dat immers niet. Dan moeten andere oplossingen bedacht worden.

Hij erkent dat Vlaanderen als deelstaat van een van de 27 lidstaten van de EU niet alles te zeggen heeft over de brexit. Hij kan wel bevestigen dat het zich inzake visserij bijvoorbeeld allieert met landen als Denemarken, Nederland en Ierland, die op dat vlak op dezelfde wijze getroffen zijn. Daarnaast heeft de regering directe contacten met de onderhandelingssteams. Anderzijds steekt hij zijn hand niet in het vuur voor een succesvolle afronding van die onderhandelingen.

Van de verdwijning van een gevoelige passage uit een rapport van de WHO is hij niet op de hoogte, maar hij zal zich informeren.

Wat de berekening van de deadline voor de afronding van de brexitonderhandelingen betreft, denkt hij dat een ratificatieproces tegen 31 december die deadline op half november brengt. Hij herhaalt dat in juni alleen beslist wordt over de verlenging van de onderhandelingsperiode. De minister-president hoopt dat op een bepaald ogenblik toch de juiste dynamiek ontstaat, waar Vlaanderen alle belang bij heeft.

Hij deelt de bezorgdheid over het Vlaamse imago, maar stelt wel vast dat de verklaring dat de Belgische cijfers het resultaat zijn van een te eerlijke telling, algemeen in de buitenlandse pers aanvaard wordt.

Met collega Rutte sprak hij af dat hun kabinetten de komende dagen en weken contact houden over de afbouw van de maatregelen en de manier waarop die in harmonie gebracht kunnen worden. Hij herhaalt wat hij eerder zei over de positie in de curve als voorwaarde voor de afstemming. Die van Vlaanderen en Nederland loopt niet noodzakelijk gelijk, waardoor het niet zeker is dat ze op hetzelfde moment kunnen afbouwen. Als Nederland eerder afbouwt, moet Vlaanderen wel heel beducht zijn om niet opnieuw mee te maken wat op de avond van de lockdown gebeurde. De minister-president vat samen dat het niet noodzakelijk zo is dat Vlaanderen tegelijk met Nederland afbouwt, ook al zou hij dat wel wensen. Idem voor Duitsland en Frankrijk, die vooroplopen in de curve.

Een herhaling over twee maanden juicht hij toe, als daarmee die van de gedachtewisseling bedoeld wordt en niet die van de uitbraak van de epidemie.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Karl VANLOUWE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AAVR	algemene afgevaardigde van de Vlaamse Regering
achACT	Actions Consommateurs Travailleurs
BBP	bruto binnenlands product
CEO	chief executive officer
CEPI	Coalition for Epidemic Preparedness Innovations
CERN	European Organization for Nuclear Research (Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire)
Coreper	Comité van permanente vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten bij de Europese Unie
DG Trade	Directorate General for Trade
EIB	Europese Investeringsbank
EU27	Europese Unie 27 lidstaten (vanaf 1 januari 2007)
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
FIT	Flanders Investment & Trade (= Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen)
FOD	Federale Overheidsdienst
IAO	Internationale Arbeidsorganisatie
IMF	International Monetary Fund
ITG	Instituut voor Tropische Geneeskunde
kmo	kleine of middelgrote onderneming (meervoud = kmo's: kleine en middelgrote ondernemingen)
MFK	meerjarig financieel kader
Midcap	mid-capitalization stock
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (= OESO)
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
UNAIDS	Joint United Nations Programme on HIV/AIDS
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
UNDP	United Nations Development Programme
UNFPA	United Nations Population Fund
UNICEF	United Nations Children's Fund
VK	Verenigd Koninkrijk
VKW	Verbond van Kristelijke Werkgevers en Kaderleden
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VN	Verenigde Naties
VS	Verenigde Staten
WHO	World Health Organization
WTO	World Trade Organization